

**JAMHURI YA MUUNGO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A**

612

URAIA

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Year: 2024

Maelekezo

1. Karatasi hii ina Sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi na manne (14)**.
2. Jibu maswali **yote** kutoka Sehemu **A** na maswali **manne (4)** kutoka Sehemu **B**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na Sehemu **B** ina alama sitini **(60)**.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Taja sifa nne za kujiunga na Jeshi la Wananchi wa Tanzania.

Sifa ya kwanza ni kuwa raia halali wa Tanzania. Hii ni muhimu ili kuhakikisha mtu ana uhusiano wa kisheria na nchi na ana haki za msingi.

Sifa ya pili ni kuwa na umri unaokubalika, mara nyingi umri huu ni kati ya miaka 18 hadi 26, ili kuhakikisha mtu ana nguvu na afya ya kuendesha majukumu ya jeshi.

Sifa ya tatu ni kuwa na afya njema ya mwili na akili, ili mtu aweze kushiriki kikamilifu katika mafunzo na shughuli za kijeshi bila matatizo.

Sifa ya nne ni kuwa na tabia njema na wasio na rekodi za uhalifu, jambo linalohakikisha nidhamu na maadili ya jeshi yanaheshimiwa.

2. Ainisha kazi nne za Bunge katika kutekeleza majukumu yake.

Kazi ya kwanza ni kutunga sheria zinazolinda haki na ustawi wa wananchi. Bunge linapitia na kupitisha sheria mpya au kurekebisha zilizopo.

Kazi ya pili ni kusimamia matumizi ya fedha za umma kupitia mchakato wa bajeti na ripoti za serikali. Bunge linaangalia jinsi fedha zinavyotumiwa na kuzuia ubadhirifu.

Kazi ya tatu ni kutoa maoni na kupitisha sera za serikali zinazowaathiri wananchi na maendeleo ya nchi.

Kazi ya nne ni kuwasikiliza wananchi na kufanikisha uwakilishi wa maslahi yao katika utawala wa nchi.

3. Bainisha mambo manne yanayoweza kumtofautisha raia wa kigeni na Mtanzania.

Lugha inayozungumzwa na raia wa nchi hiyo mara nyingi ni tofauti, ambapo Mtanzania hutumia Kiswahili na lugha za kienyeji, wakati raia wa kigeni wanaweza kutumia lugha tofauti.

Hali ya uraia ni tofauti, Mtanzania ana kitambulisho cha uraia wa Tanzania huku raia wa kigeni wana uraia wa nchi nyingine.

Mambo ya tamaduni na mila, Mtanzania anaishi na tamaduni za kitaifa na desturi za nchi hiyo, tofauti na raia wa kigeni.

Hali ya haki na majukumu ya kiraia, Mtanzania ana haki za kipekee na wajibu kama kodi, haki za kuishi na kuishi huru ndani ya nchi, wakati raia wa kigeni wanaweza kuwa na vizuizi fulani.

4. Bainisha changamoto nne zinazowakabili wakulima katika shughuli zao.

Kukosa mbegu bora na zenye afya inayozalisha mazao mengi ni changamoto inayowakabili wakulima wengi.

Ukosefu wa mvua au ukame huathiri mazao na hivyo kuathiri kipato cha wakulima.

Ukosefu wa soko la uhakika la kuuza mazao ni tatizo kwa wakulima kupata faida.

Ukosefu wa rasilimali za kilimo kama pembejeo, vifaa na fedha huweka wakulima katika hali ngumu ya uzalishaji.

5. Eleza kwa ufupi hoja nne juu ya faida za utandawazi kiuchumi.

Utandawazi huongeza fursa za biashara kati ya nchi na kuongeza uwekezaji wa kigeni.

Hutoa masoko mapana kwa bidhaa na huduma kutoka nchi mbalimbali, hivyo kukuza uchumi wa taifa.

Huchochea ubunifu na matumizi ya teknolojia mpya kupitia ushirikiano wa kimataifa.

Huwezesha kubadilishana maarifa, uzoefu na rasilimali kati ya nchi, hivyo kuongeza ufanisi wa uzalishaji.

6. Eleza kwa ufupi tofauti nne zilizopo kati ya stadi ya mawasiliano aliyonayo Sakala na stadi ya udadisi na ubunifu aliyonayo Muli.

Sakala ana stadi za mawasiliano ambazo zinahusisha uwezo wa kueleza mawazo na kusikiliza wengine vizuri, wakati Muli ana stadi za kuanzisha mawazo mapya na kutatua matatizo.

Mawasiliano ni stadi ya kuelewa na kufikisha ujumbe, stadi za udadisi ni za kutafuta na kugundua taarifa mpya.

Sakala anaweza kutumia lugha sahihi na mbinu za kuwasiliana na wengine, wakati Muli hutumia ubunifu wake kuunda njia mbadala za kufanya mambo.

Stadi za mawasiliano zinahusiana na kushirikiana na watu wengine, stadi za ubunifu ni za kufikiria tofauti na kubuni suluhisho la changamoto.

7. Taja mila nne zinazoweza kusababisha maambukizi ya UKIMWI.

Kutumia sindano na vifaa vya tiba vilivyotumika na mtu aliyeambukizwa.

Kufanya ngono isiyo salama bila kutumia kondomu.

Kushiriki ngono kabla ya ndoa kwa njia isiyo salama na washirika wengi.

Kutoa damu au kupokea damu isiyotibiwa na kuchunguzwa kwa usahihi.

8. Tumia mifano miwili kwa kila kundi kufafanua makundi mawili ya zana za kufundishia na kujifunzia.

Zana za elektroniki ni kama kompyuta na projector ambazo husaidia kufundisha kwa njia ya video na mawasiliano ya mtandao.

Zana za jadi ni kama kalamu na karatasi ambazo hutumika kwa njia ya kuandika na kuchora ili kueleza mada.

Zana za kuona ni kama ramani na michoro inayotumika kuonesha maelezo kwa njia ya picha.

Zana za kusikia ni kama redio na rekoda zinazotumika kusikiliza maelezo ya sauti au miziki ya somo.

9. Toa hoja nne kuthibitisha kuwa ili kuandaa azimio bora la kazi kwa somo la Uraia, mwalimu anapaswa kufanya uchambuzi wa muhtasari.

Kwanza, uchambuzi husaidia mwalimu kuelewa malengo ya somo na maeneo muhimu ya kuzingatia.

Pili, huwezesha mwalimu kupanga maudhui kwa mpangilio unaoendana na uwezo wa wanafunzi.

Tatu, hutoa mwongozo wa jinsi ya kugawa muda kwa kila kipengele cha somo.

Nne, husaidia kuandaa maswali na mazoezi yanayolenga kufanikisha malengo ya somo.

10. Eleza kwa ufupi aina nne za uraia katika Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

Uraia wa asili ni ule unaopatikana kwa kuzaliwa nchini Tanzania.

Uraia wa kustahiliwa ni ule unaopatikana kwa mtu ambaye aliingia nchini kwa mujibu wa sheria na kufuata taratibu.

Uraia wa kupewa ni ule unaotolewa kwa mtu kwa heshima au kwa mapendeleo maalum bila kufuata taratibu za kawaida.

Uraia wa mchanganyiko ni ule unaompa mtu uraia wa Tanzania na uraia wa nchi nyingine kwa wakati mmoja.

SEHEMU B (Alama 40)

Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

11. Eleza sifa kuu tano zitakazomwezesha mwalimu kuchagua machapisho bora katika muktadha wa somo la Uraia.

Sifa ya kwanza ni kuwa machapisho hayo yanaendana na mtaala wa somo la Uraia. Hii ni muhimu kuhakikisha yaliyomo yanahusiana na malengo ya somo na mahitaji ya wanafunzi.

Sifa ya pili ni kuwa machapisho hayo yana lugha rahisi na inayoweza kueleweka kwa wanafunzi wa ngazi husika. Lugha inapaswa kuwa wazi na isiyo na maneno magumu yasiyofahamika.

Sifa ya tatu ni kuwa machapisho hayo yana maudhui sahihi na ya kisayansi, yakiendana na ukweli wa kisiasa, kijamii na kisheria wa nchi na dunia kwa ujumla.

Sifa ya nne ni kuwa machapisho hayo yana mtindo mzuri wa upangaji wa mada na vichwa vya habari vinavyorahisisha ufundishaji na ujifunzaji.

Sifa ya tano ni kwamba machapisho haya yanatoa mifano halisi, picha, au michoro inayosaidia kuelewa masuala ya uraia kwa urahisi zaidi.

12. Eleza faida tano za matokeo ya upimaji kwa mwalimu.

Matokeo ya upimaji hutoa taarifa juu ya maendeleo ya wanafunzi, hivyo mwalimu anajua ni maeneo gani yanahitaji kuboreshwa.

Matokeo yanaweza kusaidia mwalimu kupanga upya mbinu za kufundisha ili ziendane na mahitaji ya wanafunzi.

Matokeo hutoa mwongozo wa kutoa mrejesho kwa wanafunzi kuhusu nguvu na udhaifu wao katika masomo.

Matokeo yanawezesha mwalimu kutathmini ufanisi wa mtaala na maudhui yaliyofundishwa.

Matokeo yanaweza kutumika kuandaa ripoti za maendeleo ya wanafunzi kwa wazazi na wasimamizi wa elimu.

13. Eleza manufaa matano ya kutumia mbinu shirikishi ya maswali na majibu katika ufundishaji na ujifunzaji.

Mbinu hii inahamasisha ushiriki wa wanafunzi kwa kuwahimiza kuuliza na kujibu maswali, hivyo kuongeza usikivu.

Inasaidia mwalimu kugundua mapungufu ya uelewa wa wanafunzi na kutoa ufafanuzi wa papo hapo.

Mbinu hii huchochea mawazo na ubunifu kwa wanafunzi, kwani wanashauriana na kubadilishana maoni.

Inapunguza unyanyapaa wa wanafunzi kwa kuwa inawafanya wahisi sehemu ya darasa na si wapokezi tu wa taarifa.

Mbinu hii huongeza uhusiano mzuri kati ya mwalimu na wanafunzi kwa kujenga mazingira ya mawasiliano huru.

14. Thibitisha kwa hoja tano umuhimu wa kiongozi cha Mwalimu kama mwongozo unaomwezesha mwalimu kutekeleza majukumu yake ipasavyo.

Kiongozi cha Mwalimu hutoa mwelekeo na malengo wazi ya kufundisha, ambayo huwasaidia walimu kupanga kazi zao kwa ufanisi.

Kiongozi cha Mwalimu hutoa taarifa za mtaala na mabadiliko yake, kuhakikisha walimu wanafuata miongozo ya kisasa.

Huwa na maelekezo ya mbinu na njia za kufundishia zinazoboresha utendaji wa mwalimu darasani.

Hutoa viashiria vya tathmini ya maendeleo ya wanafunzi, hivyo kuwasaidia walimu kubaini mafanikio na changamoto.

Huwa rasilimali ya mwalimu kwa kutoa mwongozo wa kitaaluma na kisaikolojia, kusaidia mwalimu kukabiliana na changamoto mbalimbali kazini.